

TALABALARNI MILLIY QADIRYATLAR VOSITASIDA O'QITISH
PEDAGOGIKASI**Razzoqov Baxtiyor Xabibullayevich***Farg'ona davlat universitetining Texnologik ta'lim kafedrası o'qituvchisi*

Annotatsiya: *ushbu maqolada o'qitish usullari nima ekanligi, afzalliklari, buni muvaffaqiyatli amalga oshirish, o'quv jarayoni, dalillarga asoslangan o'qitish strategiyalaridan foydalangan holda rivojlantirish va boshqalar to'g'risida yozilgan.*

Kalit so'zlar: *o'qitish, usul, afzallik, muvaffaqiyat, jarayon, strategiya.*

Davlat ta'lim standartlari asosida o'qitish usullari bilan o'qituvchilar talabalar uchun hayot davomida muhim akademik va ijtimoiy ko'nikmalarni o'rganishlari mumkin bo'lgan qiziqarli va samarali dars xonalari tajribasini yaratishi mumkin. Turli xil qiziqishlari, qobiliyatlari va o'rganish uslublariga ega bo'lgan talabalarni qo'llab-quvvatlash uchun o'qituvchi foydalanishi mumkin bo'lgan ko'plab interval innovatsiyalar mavjud. Agar siz ta'lim sohasida o'qituvchi yoki mutaxassis bo'lsangiz, talabalaringizning dars xonalarda muvaffaqiyat qozonish imkoniyatlarini maksimal darajada oshirish uchun ushbu sohada yangi o'rgatuvchi strategiyalarni o'rganish sizga foyda keltirishi mumkin.

O'qitish uchun pedagogika nima?

"Pedagogika" atamasi o'qituvchilarning amaliyotda va nazariy jihatdan qanday o'qitish strategiyasini anglatadi. Pedagogika o'qituvchining ta'lim e'tiqodlari bilan shakllanadi va madaniyat va o'qitishning turli usullari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikdir.

Pedagogika o'qitish strategiyalari va ularning talabalarga qanday ta'sir qilishini o'rganish bilan bog'liq. O'ylangan va samarali pedagogika talabalarni yanada muvaffaqiyatli o'rganish va yuqori darajadagi fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam berish uchun juda muhimdir. Onlayn ta'lim o'qituvchilar uchun noyob muammolar va imkoniyatlarni taqdim etadi va kuchli pedagogika talabalarining onlayn ta'lim orqali samarali o'rganishini ta'minlash uchun zarurdir. Bu yoshga mos o'qitish strategiyalari va materiallaridan foydalanishni, shuningdek, bolaning rivojlanish bosqichlarini va ularning o'rganishga qanday ta'sir qilishini tushunishni o'z ichiga olishi mumkin.

Masofaviy ta'limda kuchli pedagogika masofadan turib o'qiyotgan talabalarining ehtiyojlari va ta'lim uslublarini ham hisobga olishi kerak. Bu talabalarga o'z tezligida va ular uchun eng samarali tarzda o'qitish imkonini beruvchi shaxsiylashtirilgan o'quv rejalari va boshqa yondashuvlardan foydalanishni o'z ichiga olishi mumkin.

O'qitishning ommabop pedagogikalaridan biri konstruktiv pedagogika bo'lib, u faol o'rganish va talabalarining o'quv jarayoniga jalb qilish muhimligini ta'kidlaydi. Ushbu yondashuv bilimni o'qituvchi tomonidan emas, balki talaba tomonidan qurish g'oyasini ta'kidlaydi.

Konstruktiv pedagogika talabalarni savol berishga, g'oyalarni o'rganishga va material bo'yicha o'z tushunchalarini shakllantirish uchun boshqalar bilan hamkorlik qilishga undaydi. Ushbu yondashuvni qo'llash orqali o'qituvchilar talabalarining tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga va ko'proq mustaqil o'rganishga yordam berishi mumkin.

Pedagogika o'quv jarayoniga qanday ta'sir qiladi?

Eng samarali pedagogika bir qator o'qitish usullarini o'z ichiga oladi, jumladan, o'qituvchilar uchun batafsil qo'llanma, tuzilgan va butun dars xonalar guruhlarini ishi, yo'naltirilgan o'rganish, baholash amaliyoti va individual faoliyat. Ushbu pedagogikalar yuqori darajadagi fikrlash va meta-idrokni takomillashtirishga qaratilgan va buning uchun savol va dialogdan unumli foydalanadi. Strukturaviy o'rganishda biz o'rganish uslublari kabi o'qitish modasidan voz kechishga harakat qilamiz (bir vaqtlar bolalarga vizual o'rganuvchi, kinestetik o'rganuvchi yoki eshitish o'rganuvchisi sifatida yorliq qo'yish kerak deb o'ylangan).

Qaysi ta'lim muhitida ishlamasligingizdan qat'i nazar, biz uchun mavjud bo'lgan tadqiqotdan foydalanish yaxshi amaliyotdir. Biz hammamiz bolalarning bilim olish tajribasini oshirishda bir xil maqsaddamiz. Bizning diqqatimiz doimo chuqur o'rganish tajribasini rivojlantirishga qaratilgan. Bu o'quv jarayonini tanlash va bolalarni chinakam fikrlashga undaydigan samarali o'qitish strategiyalarini ishlab chiqishni o'z ichiga oladi.

Pedagogika talabalarning bilim olish natijalarini aniqlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Yaxshi ishlab chiqilgan pedagogik yondashuv talabalarda tanqidiy fikrlash, muammoni yechish ko'nikmalari va ijodkorlikni rivojlantirishi mumkin. Boshqa tomondan, noto'g'ri pedagogik yondashuv talabalarning mashg'ulotlardan voz kechishi, zerikishi va motivatsiyasining etishmasligiga olib kelishi mumkin. Shu bois pedagoglar pedagogikaning o'quv jarayoniga ta'sirini tushunishlari va talabalarning ijobiy ta'lim natijalarini ta'minlash uchun o'qitish usullarini doimiy ravishda takomillashtirib borishlari muhim ahamiyatga ega.

Ehtimol, o'quv muhiti ba'zan biz bilgan eng yaxshi ta'lim usuli deb bilgan narsalarni qabul qilish qobiliyatimizni cheklaydi. Maktablar har doim vaqt talab qiladi va gavjum jadvallar har doim ham chetga chiqa olmaydigan yoki o'z-o'zidan harakat qila olmaydigan tashkillashtirilgan dars xonalarni talab qiladi. Biz dars xonalarda faol o'rganishni qo'llab-quvvatlovchi o'quv resurslarini yaratamiz.

Umumjahon fikrlash tizimi o'qituvchilarga o'quv vazifalarini tanlashga va dars xonalardagi murakkab vazifalarni bajarishni o'rganish strategiyalarini puxta ishlab chiqishga imkon beradi. Pedagogik yondashuvning bunday turi talaba tafakkurining qalbiga kiradi. Chuqur o'rganish chuqur fikrlashdan kelib chiqadi. Agar talaba aqliy faoliyat bilan shug'ullanmasa, u dars mazmunini tushuna olmaydi.

Talimga pedagogik yondashuv talabalarning muvaffaqiyati uchun qulay bo'lgan qo'llab-quvvatlovchi va qiziqarli ta'lim muhitini yaratish muhimligini ta'kidlaydi.

Pedagogning maqomi to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasining Qonuni 21ta moddadan iborat bo'lib, 2023 yil 1 avgustda Qonunchilik palatasi tomonidan qabul qilingan va Senat tomonidan 2023 yil 29 sentyabrda ma'qullangan, unda Pedagogning maqomi to'g'risidagi qonunchilik ushbu Qonun va boshqa qonunchilik hujjatlaridan iboratdir deyilgan.

Kattalar ta'limi

Pedagogika kattalar ta'limida ham muhim ahamiyatga ega. Ko'pincha bilim va ko'nikmalarni egallashga qaratilgan an'anaviy ta'limdan farqli o'laroq, kattalar ta'limi odatda kattalarga yangi kompetentsiyalarni rivojlantirish, yangi ko'nikmalarni o'rganish va hozirgi yoki kelajakdagi kasbiga mos keladigan bilimlarni olishga yordam berishga qaratilgan.

Kattalar ta'limida pedagogika ko'pincha katta yoshdagi talabalarning noyob ehtiyojlarini qondirish uchun qulay bo'lgan qo'llab-quvvatlovchi va qiziqarli ta'lim muhitini yaratishga

qaratilgan. Bu interfaol va tajribaviy ta'lim faoliyatidan foydalanishni, shuningdek, talabalarning tajribalari va qiziqishlariga mos keladigan haqiqiy misollar va amaliy tadqiqotlarni o'z ichiga olishi mumkin.

Ta'lim olish imkoniyati ham muhim e'tibordir, chunki ko'plab kattalar ish, oila va boshqa majburiyatlar tufayli ta'lim imkoniyatlaridan foydalanishda qiyinchiliklarga duch kelishlari mumkin. Kattalar ta'limining kuchli pedagogikasi ushbu muammolarni hisobga olishi va kattalar talabalari uchun ta'limni iloji boricha qulayroq qilishga intilishi kerak.

O'qitish pedagogikasini qanday rivojlantiramiz?

Strukturaviy ta'lim hamjamiyati juda global hamjamiyatdir. Turli maktab tizimlarida pedagogikaga turlicha yondashuvlar mavjud, masalan, loyiha asosida o'qitish yoki to'g'ridan-davlat ta'lim standartlari asosida o'qitish. Ko'pgina maktablar hamkorlikda o'rganishdan uzoqlashdi, boshqalari buni ta'lim tajribasining muhim qismi deb bilishadi. Qaysi o'quv muhitida ishlamasligingizdan qat'iy nazar, yaxshi dars xonalar pedagogikasini rivojlantirishga sarmoya kiritish juda muhimdir.

Zamonaviy dars xonalar uchun pedagogika talabalarning muvaffaqiyati uchun qulay bo'lgan qo'llab-quvvatlovchi va qiziqarli o'quv muhitini yaratishga qaratilgan bo'lishi kerak. Bu o'quvchilarni birgalikda ishlashga va bir-birlarining o'rganishlarini qo'llab-quvvatlashga undash uchun birgalikdagi ta'lim strategiyalari va ta'lim faoliyati, masalan, guruh ishi va jamoaviy loyihalardan foydalanishni o'z ichiga olishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Zokirova X, Aslanova M. Ommaviy -tarbiyaviy tadbirlarni tashkil etish bo'yicha metodik qo'llanma. Toshkent. 2014 yil.
2. Maxmudov O. Farzandnomall. G'ofur G'ulom nashriëti. 2015 yil.
3. Jo'raev. R.H. Vybör professii.// —Maktab va haëtl jurnali. 2003. №5. son.
4. Sattorov. Sh Kasb-hunar ta'limi mazmunini integratsiyalash —Xalk ta'limi" jurnali. 1998.-114-117 b.
5. I.I. Karimov. M.X. Shoxmirzayev. Texnologiya fanini oqitishda pedagogik texnologiyalar. O'quv qo'llanma-Tashkent. ToshMU "Universitet" nashriyoti 2020-yil. 190 b.
6. Razzoqov B.X. Milliy qadriyatlar vositasida bo'lajak o'qituvchilarning kasb madaniyatini shakllantirish. Mug'allim ham uzliksi bilimlendirio'. Nukus- 2021. № 3/3. 52-54 b.
7. Bakhtiyor. Kh. Razzokov. The System Of Formation Of Professional Culture Of Teachers Of Future Technological Education Through National Values. Journal of Positive School Psychology 2022. Vol.6. No.4. 1659-1665. <http://journalppw.com>
8. Razzoqov B.X. Mutalipov R.R. "BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI TAYYORLASHDA MUSTAQIL TA'LIMNI TASHKIL ETISH" Mejdunarodnyy nauchnyy jurnal «VESTNIK NAUKI» № 12 (45) T.3 2021
9. Razzoqov B.X. Mutalipov R.R. "PROFORIYENTATSIYA STUDENTOV NA OSNOVE NATSIONALNOY PROGRAMMY" Mejdunarodnyy nauchnyy jurnal, № 11 (99), 2021

10. Razoqov B.X. Raximov B.X. “BO‘LAJAK TEXNOLOGIK TA‘LIM O‘QITUVCHILARINI KASB MAXORATINI SHAKLLANTIRISHDA KREATIVLIK”
Международный научный журнал «ВЕСТНИК НАУКИ» № 2 (47) Том-2. 2022
11. Razzokov B.X. Yokubjonova M. H. “FUTURE TECHNOLOGICAL EDUCATION DEVELOPING PROFESSIONAL SKILLS FOR TEACHERS” ISSN 2770-0003 Volume 7 Texas Journal of Multidisciplinary Studies 2022